

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 4. listopada 2006.

Sv. Bartolomej - svjedok jednostavnog prianjanja uz Krista

U nizu apostola što ih je Isus pozvao za svoga zemaljskog ivota, danas našu pozornost privlači apostol Bartolomej. U drevnim popisima Dvanaestorice on je uvijek smješten prije Mateja, dok nije uvijek isto ime onoga koji mu prethodi. To je ponekad Filip (usp. *Mt* 10,3; *Mk* 3,18; *Lk* 6,14), a ponekad Toma (usp. *Dj* 1,13). Njegovo je ime bez sumnje patronimsko, jer je uključuje ime oca. Riječ je, zapravo, o imenu koje vjerojatno nosi aramejska obiljeja, te je glasilo bar Talmaj, što znači "sin Talmajev".

O Bartolomeju nemamo značajnijih izvještaja. Njegovo se ime nalazi samo unutar popisa Dvanaestorice što smo ih gore naveli, pa tako ne predstavlja nikad središte nekog pripovijedanja. Tradicionalno ga se, međutim, poistovjećuje s Natanaelom, čije ime znači "Bog je dao". Taj Natanael bio je podrijetlom iz Kane (usp. *Iv* 21,2), te je moguće da je bio svjedok velikoga "znamenja" što ga je Isus izvršio u tom mjestu (usp. *Iv* 2,1-11). Poistovjećivanje ovih dvaju likova vjerojatno je motivirano činjenicom da je Natanael, u prizoru poziva kako ga donosi Evanđelje po Ivanu, stavljen uz Filipa, to jest na mjesto što ga u popisima apostola u ostalim evanđeljima zauzima Bartolomej. Tome je Natanaelu Filip javio da je našao "onoga o kome je pisao Mojsije u Zakonu i Proroci: Isusa, sina Josipova, iz Nazareta" (*Iv* 1,45). Kao što znamo, Natanael tome suprotstavlja prilično teak sud: "Iz Nazareta da moe biti što dobro?" (*Iv* 1,46a). Ta vrst suprotstavljanja na svoj je način za nas značajna. Pokazuje nam da, prema idovskim očekivanjima, Mesija nije mogao doći iz tako nepoznatog sela kao što je upravo Nazaret (vidi također *Iv* 7,42). Istodobno, međutim, istaknuta je tu i sloboda Boga koji iznenađuje naša očekivanja, te se daje naći upravo ondje gdje ga ne bismo očekivali. S druge strane, znamo da Isus u stvarnosti nije bio isključivo "iz Nazareta", nego je rođen u Betlehemu (usp. *Mt* 2,1; *Lk* 2,4).

Natanaelova je primjedba tako bila bezvrijedna, jer je bila utemeljena, kako se često znade dogoditi, na nepotpunoj informaciji.

Još nas na jednu misao navodi događaj s Natanaelom: u svome odnosu s Isusom ne smijemo se zadovoljiti samim riječima. Filip, u svome odgovoru, upućuje Natanaelu značajan poziv: "Dođi i vidi" (Iv 1,46b). Naše poznavanje Isusa treba ponajprije ivo iskustvo: svjedočanstvo je drugih naravno vano, jer u pravilu sav naš kršćanskiivot započinje navještajem koji stie do nas po jednom ili više svjedoka. Nakon toga, pak, moramo mi sami biti osobno uključeni u bliski i duboki odnos s Isusom; slično Samarijancima koji, nakon što su čuli svjedočanstvo svoje sumještanke koju je Isus susreo uz Jakovljeve zdenac, htjeli izravno razgovarati s Njime te su nakon toga razgovora rekli toj eni: "Sada više ne vjerujemo zbog tvoga kazivanja; ta sami smo čuli i znamo: ovo je uistinu Spasitelj svijeta" (Iv 4,24).

Vraćajući se prizoru poziva, evanđelist nas izvješćuje kako Isus, vidjevši da se Natanael približuje, kliče: "Evo istinitog Izraelca u kojem nema prijevare!" (Iv 1,47). Riječ je o pohvali koja podsjeća na tekst Psalma: "Blago čovjeku... u čijem duhu nema prijevare" (Ps 32,2). Ovo potiče Natanaelovu znatielju, koji začuđen odgovara: "Odakle me poznaješ?" (Iv 1,48a). Isusov odgovor nije isprve razumljiv. On kae: "Vidjeh te prije negoli te Filip pozva, dok si bio pod smokvom" (Iv 1,48b). Sve do danas teško je obuhvatiti precizno značenje tih posljednjih riječi. Dreći se onoga što kau stručnjaci, budući da se smokva ponekad spominje kao drvo pod kojim su sjedili učitelji Zakona kako bi čitali Bibliju i naučavali je, moguće je da se eli ukazati na slično zanimanje što ga je mogao imati Natanael u trenutku svoga poziva. Kako bilo, ono što je ponajprije vano u Ivanovu izvještaju jest ispovijest vjere što je na koncu jasno izriče Natanael: "Učitelju, ti si Sin Boji!" (Iv 1,49). Premda ona ne dostie snagu Tomine ispovijedi kojom se zaključuje Ivanovo evanđelje: "Gospodin moj i Bog moj!" (Iv 20,28), uloga je Natanaelove ispovijedi da započne čitavo četvrto Evanđelje. U njoj je prisutan prvi, vaan korak na putu prianjanja uz Isusa. Natanaelove riječi donose na svjetlo dana dvostruki, ali komplementarni vidik Isusova identiteta: On je prepoznat kako u svome posebnom odnosu s Bogom, čiji je jedinorođeni Sin, tako i u odnosu s izraelskim narodom, čijim je kraljem proglašen, što je vlastitost iščekivanoga Mesije. Ne smijemo nikada izgubiti iz vida ni jedan ni drugi od ovih čimbenika, jer ako u Kristu ističemo samo nebesku dimenziju, padamo u opasnost da od njega načinimo nekakvo nebesko i maglovito biće, a ako pak nasuprot tome priznajemo samo njegov konkretan smještaj u povijesti, na koncu ćemo zanemariti njegovu boansku dimenziju koja ga na osobiti način obiljeava.

O kasnijem Bartolomejevu, odnosno Natanaelovu apostolskom djelovanju nemamo točnih saznanja. Prema vijesti što je prenosi povjesničar Euzebije u 4. st., neki je Panten čak u Indiji našao znakove Bartolomejeve prisutnosti (usp. Hist. eccl. V,10,3). U kasnijoj predaji, počevši od Srednjeg vijeka, pojavio se izvještaj o njegovoj smrti prouzročenoj deranjem koe, a taj je izvještaj potom imao široki odjek. Dovoljno je pomisliti samo na poznati prizor Sveopćega suda u Sikstinskoj kapeli, gdje je Michelangelo naslikao svetog Bartolomeja kako lijevom rukom dri vlastitu kou, na kojoj je umjetnik ostavio svoj autoportret. Njegove se relikvije časte ovdje u Rimu,

u njemu posvećenoj crkvi na Isoli Tiberini, kamo ih je navodno donio njemački car Oton III. godine 983. Zaključujući, možemo reći da lik svetog Bartolomeja, unatoč malobrojnim informacijama što ih o njemu imamo, ipak stoji pred nama kako bi nam potvrdio da se prijanjanje uz Isusa može ivjeti i svjedočiti i bez vršenja senzacionalnih djela. Izvanredan jest i ostaje sam Isus, kojemu je svatko od nas pozvan posvetiti svoj život i svoju smrt.

Pozdrav hrvatskim hodočasniciima na hrvatskom

Srdačno pozdravljam sve hrvatske hodočasnike, posebno vjernike Hrvatskih Katoličkih Misija iz Essena i Ludenscheida te pjevački zbor iz Ogulina. Elio bih, dragi prijatelji, da molitva Gospine krunice bude značajan trenutak vašega svakodnevnoga osobnoga i obiteljskoga susreta s Bogom. Hvaljen Isus i Marija!